

Universitatea din Oradea
Centrul de Studii
Interdisciplinare

Academia Română
Centrul de Studii
Transilvane

Universitatea de Stat
din Moldova
Facultatea de Istorie
și Filosofie

**PLEDOARIE PENTRU UN INSTITUT
AL ACADEMIEI LA ORADEA
CENTRUL DE STUDII
INTERDISCIPLINARE
„SILVIU DRAGOMIR“
2011 - 2016**

Oradea-Chișnău
2016

Parteneri

UNIVERSITÄ DEGLI STUDI DI PADOVA

UNIVERSITATEA „BABEŞ-BOLYAI” DIN CLUJ-NAPOCA

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR ORADEA

EPISCOPIA DEVEI ȘI HUNEDOAREI

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ORADEA

Proiect finanțat de

Consiliul Județean Bihor

CENTRUL DE STUDII INTERDISCIPLINARE „SILVIU DRAGOMIR“ 2011 – 2016

La Universitatea din Oradea a funcționat, din anul 2011, Centrul de Studii Imperiale în cadrul Facultății de Istorie, Geografie și Relații Internaționale. Din anul 2013 structura de cercetare a fost acceptată sub egida Academiei Române (Adresa nr. 734/7.03.2013, 168/7.03.2013), Centrul de Studii Interdisciplinare *Silviu Dragomir*. Centrul este constituit ca entitate academică, fără personalitate juridică, aflat sub patronajul științific al Centrului de Studii Transilvane din Cluj-Napoca, în cadrul Universității din Oradea. Cuprinde în structura sa cadre didactice universitare, doctori în științe umaniste, doctoranzi și masteranzi cu preocupări științifice în domeniile de activitate ale centrului. Precizăm că în momentul de față Centrul de Studii Interdisciplinare beneficiază de un sediu funcțional dotat cu mobilier și aparatura tehnică adecvată, de o bibliotecă cu 1200 volume și publicații de specialitate din țară și străinătate. De asemenea, personalul didactic din partea Departamentelor de Istorie și Relații Internaționale asigură funcționarea în plan științific și administrativ a activităților cerute de un astfel de centru de cercetare.

Ca entitate istorico-geografică distinctă, regiunea Crișana, plasată din punct de vedere geografic între cursul superior al Tisei și cursul inferior al Mureșului, respectiv lanțul Carpaților Apuseni și Câmpia Tisei, este încă insuficient cercetată din punct de

vedere istoric, demografic, etnografic și etnologic. Clujul universitar este orientat spre Transilvania istorică, iar Timișoara spre Banat. Trebuie să precizăm că cele trei importante centre universitare din estul Ungariei: Szeged, Debrecen și Nyregyhaza studiază cu interes istoria așa-zisului Partium, producând o literatură abundentă, inclusiv pentru străinătate, care nu găsește întotdeauna replica științifică a istoriografiei române.

După modelul unor mari universități din vestul și centrul Europei (Strasbourg – la limita interferenței culturale și demografice franco-germane, Bratislava – slovaco-maghiare, Miskolc – slovaco-maghiaro-rutene, Pécs – maghiaro-croato-slovacă, Lwow și Cracovia – polonezo-ucraineano-slovacă), Oradea se află la limita demografică și culturală româno-maghiară, exact la mijlocul graniței maghiaro-române. În condițiile procesului de consolidare a Uniunii Europene, a globalizării, cercetările universitarilor ar putea accelera procese economice și realiza punți reale de legătură și colaborare în vederea creșterii standardului de viață al cetățenilor și asigurarea securității naționale și europene. Cercetarea istorică documentată și responsabilă își poate aduce o contribuție importantă în cultivarea multiculturalismului și bunei conviețuiri.

Centrul de Studii Interdisciplinare Oradea-Chișinău studiază, ca într-o oglindă, destinul românilor din două provincii de extremă – Basarabia și Vestul românesc, aflate în ultimele secole sub presiunea și controlul unor mari imperii. Căile prin care românii din Est și Vest au reușit să reziste și să se afirme, împotriva proceselor de asimilare, exploatare economică și națională, de ștergere a identității, trebuie cunoscute și relevante tinerelor generații de astăzi, pentru a se evita în viitor asemenea situații.

Domeniile de activitate ale centrului sunt: istorie; sociologie; științe politice etc. În cei 5 ani de activitate, CSI a avut

o strânsă colaborare cu instituții din țară (Centrul de Studii Transilvane din Cluj-Napoca) și străinătate (Universita degli Studi di Padova, Italia și Universitatea de Stat din Republica Moldova). Rezultatele cercetării au constat în: 17 lucrări științifice în reviste de specialitate cotate ISI; 64 de lucrări științifice publicate în reviste de specialitate fără cotație ISI; 133 de lucrări științifice prezentate la conferințe internaționale cu comitet de program; 32 de manifestări științifice organizate. Totodată, activitatea membrilor CSI poate fi cuantificată în cele peste 50 de cărți publicate la edituri din țară și străinătate.

Prof. univ. dr. Sorin Șipoș, directorul Centrului de Studii Interdisciplinare, a organizat sau a fost în comitetele de organizare și în cele științifice ale unor conferințe naționale și internaționale organizate de Centrului de Studii Interdisciplinare.

„Ca mulți alții din generația mea, și eu am crezut, în anii din preajma războiului și după, într-o Europă unită din punct de vedere politic sub pecetea rațiunii și a egalității dintre limbi și culturi. Și încă mai cred în așa ceva, chiar dacă această Europă, despre care a scris în mod foarte sugestiv Federico Chabod, trasând istoria ideii sale împreună cu cea paralelă și opusă de „națiune”, această Europă încă nu s-a născut, ba chiar, de când s-au înființat primele sale instituții, pare mai îndepărtată ca niciodată...“. Cu aceste cuvinte se deschidea, în 1983, celebra carte a lui Gianfranco Folena, *L'italiano in Europa*, în care, nu întâmplător, apare evocat numele marelui istoric italian Federico Chabod, reprezentant de vază al acelei generații de intelectuali, care după război crezuseră într-o altă, mai demnă, idee a Europei, cu o însuflețire civică și o înălțime a privirii, de care astăzi, în mare parte, ducem lipsă. Deși diferite prin intenții și perspective disciplinare, studiile lui Chabod despre ideile, paralele și opuse, de Europa și de națiune, și cercetările lui Folena despre limba italiană

și eteroglosia europeană din secolul luminilor, aveau un orizont spiritual comun, plecau adică de la premise ideale asemănătoare, considerând Europa și națiunea un fel de patrie la care se poate adera în mod liber și neconstrâns, „sub pecetea rațiunii și a egalității dintre limbi și culturi“. Dacă am măsura distanța care ne separă de la primele cursuri universitare dedicate, încă din 1943-1944, de către Chabod ideii de Europa, sau cei aproape treizeci de ani care au trecut de la apariția cărții lui Folena, vom constata, fără îndoială, că mulți pași au fost făcuți pe calea unității politice și economice a Europei. Totuși, acel desiderium intelectual și civic, expus cu atâta claritate de Folena, pare încă neîmplinit. Cu atât mai mult astăzi, când existența sa instituțională nu mai poate fi pusă în discuție, Europa se definește cu mai mare precizie prin ceea ce-i lipsește decât prin ceea ce este.

Am fost interesați de realizarea unor cercetări colective în care au fost investigate teme moderne în relație cu spații românești aflate în componența URSS-ului și despre care s-a scris puțin în istoriografia românească. S-a încercat utilizarea metodei comparative și analizarea în durată lungă a problematicii frontierei. Din punct de vedere metodologic ne-am propus să facem o analiză în durată lungă, dinspre Evul Mediu până în epoca contemporană nouă, iar din perspectiva metodelor de cercetare ne-am gândit că cea mai complexă și completă cercetare este cea interdisciplinară. Toate acestea au fost consacrate celor două extremități ale spațiului românesc aflat la limite imperiale. Principala noastră preocupare a fost să-l facem să funcționeze din punct de vedere științific și administrativ. Temele pe care ne-am propus să le investigăm, anume: problematica frontierei, conceptul de Europă, imaginea celuilalt au fost decise în ședințele științifice de către membrii din Oradea și de la Chișinău. Colaborarea a fost gândită în forma întâlnirilor științifice

semestriale în forma conferințelor, simpoziunelor, meselor rotunde și a lansărilor de publicații științifice. În plus, am decis ca lucrările de la manifestările științifice să fie publicate în volume separate, în limba română, la început, și, apoi, în limbi de circulație internațională.

Astfel, în colaborare cu Centrul de Studii Transilvane din Cluj-Napoca, cu Universitatea de Stat din Moldova am organizat, din anul 2008, zece manifestări științifice, anume: Simpozionul internațional *Frontierele spațiului românesc în context european*, Oradea-Chișinău, 8-11 mai 2008 (președinții comitetului de organizare: Sorin Șipoș și Ion Gumenâi); Seminarul științific internațional *Istoriografie și politică în estul și vestul spațiului românesc*, Chișinău, 12 septembrie, 2008 (președinții comitetului de organizare: Svetlana Suveică și Sorin Șipoș); Simpozionul internațional *Politici imperiale în estul și vestul spațiului românesc*, Oradea, 10-13 iunie 2010 (președinții comitetului de organizare: Sorin Șipoș și Igor Șarov); *Societatea românească între frontiere imperiale. Centru și periferie în istoria românilor*, Chișinău, 7-9 octombrie 2010 (președinții comitetului de organizare: Ion Gumenâi și Sorin Șipoș); *Nazione, Autodeterminazione e Integrazione nell'Europa Centro-Meridionale*, martedi, 12 aprilie 2011 Università Ca' Foscari di Venezia ; *From Periphery to Center. The Image of Europe at the Eastern Border of Europe*, Oradea 4-8 iunie 2013 (președintele comitetului de organizare: Sorin Șipoș); Sesiunea științifică internațională *The Image of Central Europe and of the European Union in the Narrations of Foreign Travellers*, 17-26 iulie, Oradea-Chișinău, 2014 (președintele comitetului de organizare: Sorin Șipoș); Simpozionul științific internațional *Tradiție istorică și perspective europene*, Chișinău, 21-23 iulie 2014 (președinții comitetului de organizare: Ion Gumenâi și Sorin Șipoș). Pe lângă specialiștii din cele două universități la aceste manifestări au participat

cercetători și profesori universitari din Cluj-Napoca, Iași, București, Budapesta, Miskolt, Padova, Reims, Amiens, Nanterre etc. Conferințele au fost urmate la scurtă vreme de editarea volumelor conferințelor.

În urma conferințelor organizate, au fost publicate opt volume în limba română sau în limbi de circulație internațională. Amintim următoarele volume: Sorin Șipos, Mircea Brie, Florin Sfrengu, Ion Gumenâi (coordonatori), *Frontierele spațiului românesc în context european*, Editura Universității din Oradea-Editura Cartdidact Chișinău, 2008, 457 p.; Svetlana Suveică, Ion Eremia, Sergiu Matveev, Sorin Șipoș (coordonatori), *Istoriografie și politică în vestul și estul spațiului românesc*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2009, 349 p; Sorin Șipos, Mircea Brie, Florin Sfrengu, Ion Gumenâi (coordonatori), *Frontierele spațiului românesc în context european*, Ediția a II-a, revizuită, Editura Universității din Oradea-Editura Cartdidact, Chișinău, Oradea, 2010, 547p.; *Politici imperiale în estul și vestul spațiului românesc*, coordonatori: Sorin Șipoș, Mircea Brie, Ioan Horga, Ion Gumenâi, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2010, 483p.; Mircea Brie, Ioan Horga, Sorin Șipoș (coordonatori), *Ethnicity, Confession and Intercultural Dialogue at the European Union Eastern Border*, Debrecen University Press, 2011, 500p.; Mircea Brie, Sorin Șipoș, Ioan Horga, (coordonatori), *Ethno-Confessional Realities in the Romanian Area. Historical Perspectives (XVIII-XX Centuries)*, Supplement of *Eurolimes*, Editura Universității din Oradea, 2011, 319p.; *Nazionalità e Autodeterminazione in Europe Centrale: Il Caso Romeno*, coordonatori: Francesco Leoncini, Sorin Șipoș, Quaderni Della Casa Romena di Venezia, IX, 2012, Institutul Cultural Român, București, 2013, 230 p.; Sorin Șipoș, Gabriel Moisa, Dan Octavian Cepraga, Mircea Brie, Teodor Mateoc, *From Periphery*

to Centre. *The Image of Europe at the Eastern Border of Europe*, Romanian Academy, Center for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca, 2014, 292p.; *Identități naționale în dialog intercultural*, coordonatori: Ion Gumenâi, Sorin Șipos, Chișinău, 2016. Volumele s-au bucurat de o bună primire în lumea științifică națională și europeană.

Au fost abordate teme importante, anume evoluția frontierelor estice și vestice din spațiul românesc din Evul Mediu până în contemporaneitatea noastră¹. Analiza evoluției spațiului românesc este una în durată lungă și prin comparația politicilor imperiale din cele două spații românești unde au acționat Imperiul Habsburgic, apoi Imperiul Austro-Ungar, iar de cealaltă parte Imperiul Țarist, Imperiul Otoman și, mai apoi, URSS-ul. De asemenea, s-a urmărit realizarea unui investigații interdisciplinare, printre autori fiind specialiști în istorie, demografie, relații internaționale, geografie politică, arheologie. Studiile, așa cum se poate constata, abordează problematica raporturilor românilor cu ceilalți, cu germanii, maghiarii, rușii, ucrainenii și s-au investigat raporturile interreligioase, interconfesionale, interetnice și interculturale de la frontierele de est și de vest ale spațiului românesc. Volumul readuce națiunea în atenție, dar fără crispări și fără ostentație, dincolo de inventare spontană sau de constituire organică. Autorii știu să ne convingă că națiunea nu a fost malefică sau benefică, dar că a sigurat un cadru de evoluție și de conservare pentru continuitatea etnică².

¹ Sorin Șipos, Mircea Brie, Florin Sfrengu, Ion Gumenâi (coordonatori), *Frontierele spațiului românesc în context european*, Editura Universității din Oradea-Editura Cartdidact Chișinău, 2008, 457 p.

² Ioan-Aurel Pop, *Introducere*, în Sorin Șipos, Mircea Brie, Florin Sfrengu, Ion Gumenâi (coordonatori), *Frontierele spațiului românesc în context european*, Editura Universității din Oradea-Editura Cartdidact Chișinău, 2008, p. 10.

O altă problematică investigată a fost cea a scrisului istoric din România și Moldova, pornindu-se de la o realitate evidentă, și anume implicarea politicului în cercetarea istorică³. Volumul cuprinde lucrările conferinței unde au fost prezentate și analizate noi surse istorice, propunându-se, în același timp, noi interpretări ale surselor documentare, noi ipoteze și concluzii care reliefează mecanismele statului de a controla, a modela și remodela istoria națională în funcție de interesele politice dintr-o epocă sau alta. Autorii acordă o atenție specială istoriografiei din perioada regimului comunist și a perioadei post comuniste, când istoria fie a fost falsificată, fie a fost utilizată în interese politice și naționale. „Însemnătatea culegerii de studii, - potrivit lui Florin Platon -, al cărei cuprins m-am străduit să-l rezum nu stă, însă, numai în dezvăluirea multiplelor înfățișări ale politizării istoriografiei. [...] Prin evocarea acestei interdependențe, se aduce în prim plan, chiar dacă într-un mod implicit, problema la fel de delicată a criteriilor de veridicitate a interpretărilor istoriografice”⁴.

Dinspre spațiu și istoriografie ne-am concentrat pe investigarea politicilor imperiale desfășurate de-a lungul secolele de marile puteri din vecinătatea spațiului românesc. O atenție specială a fost aceea de-a evalua cu atenție conceptul de imperial, care a avut, până la urmă, și efecte pozitive, asociate, cel mai adesea, cu modernizarea lumii românești, după o perioadă în care Imperiul Otoman a dominat aceste teritorii și le-a menținut sub

³ Svetlana Suveică, Ion Eremia, Sergiu Matveev, Sorin Șipoș (coordonatori), *Istoriografie și politică în vestul și estul spațiului românesc*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2009, 349 p.

⁴ Alexandru-Florin Platon, *Cuvânt înainte*, în Svetlana Suveică, Ion Eremia, Sergiu Matveev, Sorin Șipoș (coordonatori), *Istoriografie și politică în vestul și estul spațiului românesc*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2009, p. 11.

autoritatea sa⁵. Analiza istoriografică urmărește consecințele negative, prezentate de o parte a istoriografiei din perioada comunistă, dar și politica de modernizare promovată, bunăoară, de Curtea de la Viena în Transilvania; de asemenea, și politica confesională promovată de același imperiu care a impus, în final, națiunea română între stările din Principat. Ca și în cazul celorlalte cercetări a fost utilizată metoda analizei comparative care oferă posibilitatea, de-a evidenția particularitățile, dar și similitudiile politicilor economice, religioase, militare și culturale promovate de imperiile din jur. În timp, interogațiile s-au focalizat și asupra surselor documentare, a metodelor de cercetare și a interpretărilor istoriografice din cele două spații de frontieră⁶. În fine, cea mai recentă analiză, extrem de complexă, vizează imaginea pe care călătorii străini au avut-o asupra frontierei răsăritene a Europei, la modul general, și asupra lumii românești la modul special⁷. Marea problemă asumată de proiectele europene era identificarea și asumarea valorilor și tradițiilor comune care definesc Europa. În consecință, interogațiile gânditorilor europeni privind conceptul de Europă și maniera de percepție a frontierei sale răsăritene au fost numeroase. Ce este Europa? Care este frontiera răsăriteană a Europei? Există o suprapunere între frontierele geografice, politice, culturale și

⁵ *Politici imperiale în estul și vestul spațiului românesc*, coordonatori: Sorin Șipoș, Mircea Brie, Ioan Horga, Ion Gumenăi, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2010, 483p.

⁶ Mircea Brie, Sorin Șipoș, Ioan Horga, (coordonatori), *Ethno-Confessional Realities in the Romanian Area. Historical Perspectives (XVIII-XX Centuries)*, Supplement of *Eurolimes*, Editura Universității din Oradea, 2011, 319p.

⁷ Sorin Șipoș, Gabriel Moisa, Dan Octavian Cepraga, Mircea Brie, Teodor Mateoc, *From Periphery to Centre. The Image of Europe at the Eastern Border of Europe*, Romanian Academy, Center for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca, 2014, 292p.

religioase ale Europei?⁸ Și, la fel de important, care este raportul dintre *centru* și *periferie*, unde se termină *centrul* și unde începe *periferia* și ce fenomene se produc la *periferiile* a două *centre*. Nu în ultimul rând, în aceste ecuații trebuie să introducem un nou concept, și anume *imaginea*, adică felul, modalitatea în care sunt văzute, percepute de către contemporani *Europa*, *frontiera*, *centrul* și *periferia*⁹.

Fără îndoială pentru o analiză corectă a conceptului de Europa trebuie să ținem cont de momentele importante din evoluția istorică a continentului. Asemeni celorlalte continente, și Europa a cunoscut momente care au marcat formele de organizare politică și tipurile de raporturi stabilite în relație cu „ceilalți“, cu străinii.

O altă direcție de cercetare importantă, pe care ne-am asumat-o, este de-a investiga noțiunea de document istoric, relația dintre istorie și filologie, statutul istoriei în contemporaneitatea noastră. Ideea principală, de la care au pornit dezbaterile precedente și care a stat, totodată, la baza prezentei culegeri de studii, a fost aceea de a pune în dialog metode și strategii interpretative care provin din două domenii disciplinare diferite, cel al istoriografiei și cel al filologiei, confruntându-le, în special, pe terenul analizei textuale a documentului istoric, în multiplele sale aspecte și dimensiuni. Întâlnirea dintre istorie și filologie o regăsim în istoriografia pozitivistă, cu tot ceea ce noul curent a însemnat, respectiv critica de texte, dezvoltarea științelor auxiliare și

⁸ Sorin Șipoș, Dan Octavian Căpraga, *From Periphery to Centre. The Image of Europe at the Eastern Border of Europe*, Sorin Șipoș, Gabriel Moisa, Dan Octavian Căpraga, Mircea Brie, Teodor Mateoc, *From Periphery to Centre. The Image of Europe at the Eastern Border of Europe*, Romanian Academy, Center for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca, 2014, p. 7.

⁹ *Ibidem*, p. 8.

relația dintre filologie și istorie. În prezent, istoriografia promovată de Școala Analelor lărgște sfera documentului istoric și propune noi interpretări. Chiar dacă se renunță la forma clasică de colaborare istorico-filologică, textul scris își menține importanța¹⁰.

În ciuda faptului că filologia și istoria, de-a lungul tradiției lor îndelungate, au pornit de la aceleași premise ideologice și au împărtășit aceleași metode și finalități, în actualele sisteme universitare ele trăiesc de cele mai multe ori separate, având puține ocazii de a se întâlni și de a-și confrunta respectivele parcursuri de cercetare. Această despărțire dintre filologie și istorie ni s-a părut întotdeauna nocivă și periculoasă pentru ambele discipline, ele fiind pândite tot mai des în ultima vreme de tendințe sceptice și dezagregante, care riscă adesea să reducă filologia la un formalism neînsuflețit și suficient de însuși, iar istoriografia la o simplă narațiune retorică. Ce înseamnă pentru istorici și filologi izvorul, sursa de cercetare în momentul de față? Și în acest caz, avem o diversitate de tipuri de surse: cronici, istorii, relatări de călătorie, documente oficiale, memorii, corespondență, însemnări pe cărți, registrele dintr-o parohie. Apoi, la următorul palier, remarcăm modalitatea de interogare a documentului istoric. Credem că volumul aduce o notă originală din acest punct de vedere. Interpretarea discursului politic, istoria ca ideologie, analiza unor concepte și a unor termeni din epoci diferite, interpretarea filologică ca element de datare a unui text. La izvoare diverse, interpretări și metode diferite. Toate acestea au ca notă comună prezența istoriei (înțeleasă ca istoriografie) și a

¹⁰ Sorin Șipoș, Gabriel Moisa, Dan Octavian Cebra, Mircea Brie, Teodor Mateoc, *From Periphery to Centre. The Image of Europe at the Eastern Border of Europe*, Romanian Academy, Center for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca, 2014, 292p.

filologiei. În interiorul său, discursul istoriografic și cel filologico-literar se întâlnesc, în primul rând, pe terenul comun al vocației idiografiice, punând, adică, Textul și Documentul, cu realitatea lor individuală și nereductibilă, în centrul respectivelor demersuri interpretative. Lecturile și analizele propuse se încadrează într-un orizont interpretativ și diacronic foarte vast, care se extinde de la Evul Mediu european sau de la fenomenele de lungă durată din culturile rurale până la istoria intelectuală și politică a perioadei post-comuniste. Totodată, perspectivele metodologice și științifice care se intersectează în interiorul volumului, provin din două spații geografice și culturale diferite, care din ce în ce mai mult, după căderea comunismului și redeschiderea vechilor căi de comunicare între părțile occidentale și cele orientale ale Europei, simt nevoia de a se reîntâlni și recunoaște. Această pendulare a temelor, a textelor și a metodelor între Italia și România, între Est și Vest, a produs rezultate interesante și neașteptate, conturând nu numai un spațiu comun de dialog, dar și o posibilă hartă intelectuală a Europei.

Marele filolog romanic italian Aurelio Roncaglia a susținut, pe bună dreptate, că „exigența principală a filologiei și a criticii textuale este, în esență, o exigență morală înainte de a fi științifică: voința de a reconstrui și datoria de a respecta, cu cea mai mare conștiinciozitate, substanța și forma textului-document, în obiectivitatea sa istorică“. S-ar putea spune că aceeași exigență morală stă la baza oricărei cercetări care are ca obiect cunoașterea istorică, care încearcă, adică, cu incertitudini și aproximații, să găsească un sâmbure, pe cât de parțial și provizoriu, de adevăr istoric.

Pentru a patra întâlnire din seria de colocvii istorico-filologice, ne-am gândit la o altă temă de importanță majoră pentru spațiul cultural european: Puterea, în diferitele sale

dimensiuni și forme, și reprezentările sale politice, simbolice, antropologice, sociale. Cu alte cuvinte, o investigare de timp interdisciplinar asupra unui concept, anume puterea, despre care Raymond Aron scria că este o problemă veșnică. În condițiile în care cercetările de tip pozitivist, care pun în evidență evenimentul, istoria de tip narativ, pe care G. Duby o numea metaforic istoria de suprafață, nu mai atrage pe nimeni, face loc istoriei de adâncime, realizată prin investigații interdisciplinare, istoria politică, privită ca istorie a puterii, își recuperează prestigiul discursului, ceea ce indică o evoluție de tip conceptual și metodologic. Marc Bloch a presimțit lucrul acesta, căci cu puțin timp înainte de-a muri scria următoarele: „Ar fi multe de spus despre cuvântul politic. O istorie centrată pe evoluția modurilor de guvernare și pe destinul grupurilor guvernate n-ar trebui oare, ca să-și îndeplinească plenar misiunea, să încerce să înțeleagă din interior faptele pe care le-a ales drept obiecte proprii de investigare?”¹¹

Totuși, istoria aceasta a profunzimilor politice a pornit întâi din exterior, de la semnele, de la simbolul puterii. P.E. Schram în *Herrschaftszeichen und Staatssymbolik* a demonstrat că nu trebuia ca obiectele reprezentând semne caracteristice ale deținătorilor puterii în Evul Mediu: coroana, sceptrul, globul, mâna dreptății să fie studiate în sine, ci situate în cadrul atitudinilor și al ceremoniilor în care apăreau puse în lumină din perspectiva simbolismului politic ce le conferea adevărata semnificație. De multă vreme, rezultatele anchetelor etnografice, cunoștințele provenind din studiile de simbolică religioasă, practicile și metodele antropologiei și ale altor științe sociale, au fost folosite și aplicate în mod sistematic la interpretarea fenomenelor istorice și

¹¹ Jacques Le Goff, *Imaginarul medieval*, București, 1991, p. 444-445.

a faptelor literare. Un rezultat dintre cele mai semnificative ale acestei orientări a istoriei politice spre simbolistică și spre ritual a fost restabilirea importanței regalității în sistemul politic al feudalismului. Ne gândim, de exemplu, la celebrul studiu, deschizător de noi perspective, în care doi mari istorici, medievistul Jacques Le Goff și clasicistul Pierre Vidal-Naquet, au supus una dintre capodoperele romanului european medieval, *Le Chevalier au Lion* de Chrétien de Troyes (1177-1181 ca.), la o detaliată și penetrantă analiză cu ajutorul categoriilor și metodelor antropologiei structurale¹². Acest tip de abordări etnocractice, în care istoria se îmbină cu antropologia, au dat, de altfel, rezultate surprinzătoare chiar și în cadrul celor mai avansate cercetări istoriografice asupra epocii medievale, moderne și contemporane. Lucrarea lui Marc Bloch, *Les Rois thaumaturges*, apărută în anul 1924, poate fi considerată și astăzi o operă de avangardă. Autorul nu se rezumă doar la descrierea manifestărilor taumaturgice atribuite regilor Angliei și Franței, ci, încearcă să ajungă la resorturile psihologiei colective. Mai amintim, în această privință, pasionanta investigație istorică a lui Sergio Luzzatto despre valorile simbolice și mizele ideologice încrustate în jurul corpului lui Mussolini.¹³

Credem că această perspectivă critică poate oferi interesante deschideri interpretative și pentru analiza imaginarului simbolic și politic al Puterii de-a lungul istoriei europene. În această direcție am organizat șase manifestări științifice la care au participat colegi de la Universitatea din Padova, Departamentul de filologie romanică, iar mai apoi s-au asociat și Universitatea „Babeș-

¹² Jacques Le Goff et Pierre Vidal-Naquet, *Lévi-Strauss en Brocéliande. Esquisse pour une analyse d'un roman courtois*, in *Lévi-Strauss*, Paris, Gallimard, 1979, pp. 265-319.

¹³ Sergio Luzzatto, *Il corpo del duce. Un cadavere tra immaginazione, storia e memoria*, Torino, Einaudi, 1998.

Bolyai“ din Cluj-Napoca, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Ca’Foscari din Venezia. Conferințele reprezintă fără nicio o îndoială abordări inedite asupra raporturilor dintre istorie și filologie, a noțiunii de document istoric, dar, în egală măsură, și abordări clasice privind conceptul de document, de națiune, dar și asupra statutului istoriei ca disciplină și istoriografiei ca produs științific. Conferințele *Textus testis. Valore documentario e dimensioni letterarie del testo storico*, Padova, 17 novembre 2009 (președinții comitetului de organizare: Dan Octavian Cepraga și Sorin Șipoș); Simpozionul internațional *Istorie. Literatură. Politică*, Oradea, 4-7 noiembrie 2010 (președintele comitetului de organizare: Sorin Șipoș); *Istorie și Arheologie în Centrul Europei. Noi interpretări istoriografice*, Oradea, 4-8 mai 2011 (președintele comitetului de organizare: Florin Sfrengu); *Nazione, Autodeterminazione e Integrazione nell’Europa Centro-Meridionale*, martedi, 12 aprile 2011 Università Ca’ Foscari di Venezia ; *The Historian’s Workshop: Sources, Methods, Interpretations, the 5th Edition*, Oradea-Chișinău, 26-28 May 2011 (președintele comitetului de organizare: Sorin Șipoș); *Un’Idea d’Europa. Prospettive storiche e filologiche da est e da Ovest*, Padova, 10-11 noiembrie 2011 (președinții comitetului de organizare: Dan Octavian Cepraga și Sorin Șipoș); *Statutul istoriei și al istoricilor în contemporaneitate*, Oradea-Băile Felix, 17-20 octombrie 2013 (președintele comitetului de organizare: Gabriel Moisa); Simpozionul internațional *Națiunea imaginată*, Deva, iunie, 2016 (președintele comitetului de organizare: Sorin Șipoș); Simpozionul internațional *Hermeneutica documentului medieval*, Oradea, 4-7 noiembrie 2015 (președintele comitetului de organizare: Sorin Șipoș) au fost organizate cu ajutorul colegilor din cadrul Departamentului de Istorie. Ca de fiecare dată, lucrările conferințelor au fost publicate și difuzate în marile

biblioteci naționale și universitare. A fost, ca de fiecare dată, o muncă anevoioasă de la recenzarea lucrărilor, pregătirea pentru tipar și găsierea resurselor financiare. În toate aceste etape ne-am implicat într-o manieră responsabilă și cu mare profesionalism am reușit să tipărim volumele conferințelor. Volumule: Dan Cepraga, Sorin Șipoș, *Textus testis. Valore documentario e dimensioni letterarie del testo storico*, Editura Universității din Oradea, Oradea-Padova, 2010, 239p.; *History and Archaeology in Central Europe. New Historiographical Interpretations*, coordonatori Florin Sfrengu, Éva Gyulai, Sorin Șipoș, Delia Radu, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2011, 203p.; Sorin Șipoș, Dan Octavian Cepraga, Ioan Aurel Pop, *Textus Testis. Documentary Value and Literary Dimension of the Historical Text*, Romanian Academy. Center for Transilvanyan Studies, Cluj, 2011, 281p.; *The Historian's Atelier: Sources, Methods, Interpretations*, coordonatori: Sorin Șipoș, Gabriel Moisa, Florin Sfrengu, Mircea Brie, Ion Gumenâi, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2012, 280p.; *Statutul istoriei și al istoricilor în contemporaneitate*, coordonatori: Gabriel Moisa, Sorin Șipoș, Igor Șarov, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013, 439p.; *Categorie europene. Rappresentazioni storiche e letterarie del "Politico"*, *Transylvanian Review*, Vol. XXIII, Supplement No. 1, coordonatori: Sorin Șipoș, Federico Donatiello, Dan Octavian Cepraga, Aurel Chiriac, Romanian Academy, Center for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca, 2014, 319p. *Potere e imaginari politico in Europa. Radici Storiche, modelli antropologici, rappresentazioni letterarie*, Sorin Șipoș, Dan Octavian Cepraga, Giulia Ambrosi, Supplement, Cluj-Napoca, 2015, p. 33-44. *Tradiții istorice și perspective europene*, coordonatori: Sorin Șipoș, Dan Octavian Cepraga, Ion Gumenâi, Chișinău, 2015 s-au bucurat de o bună primire în lumea științifică.

Fără nicio îndoială, o reflexie asupra raporturilor dintre istorie și literatură este binevenită. Mai precis, așa cum bine preciza Lorenzo Renzi, avem de-a face cu o analiză a documentului istoric în raport cu retorica, cu filologia textului, cu lexicologia, cu antropologia și arheologia. Subiectul cercetării se întinde pe o lungă perioadă de timp care începe din Evul Mediu și până la istoria recentă, epoca comunistă în România¹⁴. În aceeași direcție a interdisciplinarității se înscrie și lucrarea *History and Archaeology in Central Europe. New Historiographical Interpretations*, doar că accentul cade pe raportul dintre istorie și arheologie în spațiul Europei Centrale. În volumul *The Historian's Atelier: Sources, Methods, Interpretations* accentul cade pe tipurile de surse documentare, metodele de cercetare și interpretarea istorică. În acest context, volumul de față este un manifest pentru profesiunea de istoric, făcută cu onestitate, decență și respect pentru adevăr¹⁵. O reflecție privind statutul istoriei și a istoricului în societatea contemporană este necesar a fi făcută de fiecare generație. Cu atât mai mult în România perioadei post comuniste, când istoria a fost suspusă la numeroase influențe și ingerințe politice, și în mod paradoxal și-a pierdut statutul. După căderea regimului comunist istoria și istoricii au devenit „victimele” unor altfel de „abuzuri” constante din partea celorlalte științe umaniste și sociale și a contextului socio-politic național și european, având posibilități de desfășurare din ce în ce mai

¹⁴ Lorenzo Renzi, *Parole introduttive*, în Dan Cepraga, Sorin Șipoș, *Textus testis. Valore documentario e dimensioni letterarie del testo storico*, Editura Universității din Oradea, Oradea-Padova, 2010, p.7.

¹⁵ Ioan-Aurel Pop, *Manifest pentru „meseria de istoric”*, în *The Historian's Atelier: Sources, Methods, Interpretations*, coordonatori: Sorin Șipoș, Gabriel Moisa, Florin Sfrangeu, Mircea Brie, Ion Gumenâi, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2012, p. 8.

limitate. Acest lucru i-a determinat pe o serie de cercetători ai fenomenului să vorbească despre o criză a disciplinei¹⁶.

O altă direcție de cercetare dezvoltată în ultimii ani vizează investigarea unor microzone și punerea în valoare a potențialului istoric, de patrimoniu material și imaterial, precum și conștientizarea istoriei și a tradiției de către locuitorii zonei cercetate. În această direcție se înscrie și investigarea localităților de pe Valea Superioară a Bistrei. Cercetările au menirea de-a pune în valoare trecutul prin cercetări punctuale privind istoria, evoluția demografică, patrimoniul cultural, etnografia și folclorul zonei, fie prin realizarea unei microsinteze asupra acestui spațiu. În acest sens, au fost organizate expoziții, prezentate comunicări științifice și editate sinteze, ediții îngrijite și lucrări publicate în volume colective și în reviste de specialitate. Dintre cele mai importante contribuții din acest domeniu amintim: Sorin Șipoș, *Satele de pe Valea Superioară a Bistrei*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2011, 128p. și ediția a doua adăugită și revizuită, precum și varianta în limba engleză *The Villages on the Upper Bistra Valley, History and Society*, coordonator: Sorin Șipoș, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2012, 141p., *Colinde din Bihor adunate din Voivozi și Cuzap de George Navrea*, Ediție și studiu introductiv de Sorin Șipoș și Dan Octavian Cefruga, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2012, 127p. În același timp și alte spații au fost supuse investigării științifice, anume cele aflate în apropierea centrelor urbane. Așa este cazul Oradei și al localităților din apropiere care formează astăzi o

¹⁶ Gabriel Moisa, Sorin Șipoș, Igor Șarov, *Introducere în Statutul istoriei și al istoricilor în contemporaneitate*, coordonatori: Gabriel Moisa, Sorin Șipoș, Igor Șarov, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013, p. 10.

zonă administrativă denumită Zona Metropolitană¹⁷ rezultând următoarele lucrări: Sorin Șipoș, Aurel Chiriac, Gabriel Moisa (coordonatori), *Monografia comunei Girișu de Criș*, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2016, Gabriel Moisa, Sorin Șipoș (coordonatori), *Monografia comunei Derna*, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2016.

Ne-a interesat să urmărim în ce măsură se mai păstrează elemente ale arhitecturii și tradiției populare în localitățile din jurul centrelor urbane, în cazul de față Oradea, și cum pot fi acestea conservate și puse în valoare pentru comunitate.

Prof. univ. dr. Gabriel Moisa, secretarul științific al Centrului de Studii Interdisciplinare a organizat sau a fost în comitetele de organizare și în cele științifice ale unor numeroase conferințe naționale și internaționale.

Situat într-un spațiu al frontierei, preocupările membrilor Centrului s-au îndreptat, firesc am spune, spre comunitățile românești din imediata vecinătate. Este vorba în primul rând despre românii din Ungaria, puțin cunoscuți în literatura istorică. În acest sens, amintim contribuțiile lui Gabriel Moisa: *Istoriografia românilor din Ungaria 1920-2010. Între deziderat și realitate*, Editura NOI, Giula, 2010, 311 p. și *Cultura și istoria românilor din Ungaria*, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2013, 350 p.

De altfel, prof. univ. dr. Gabriel Moisa, secretarul științific al Centrului de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir“, a organizat la rândul său mai multe manifestări științifice internaționale în calitate de

¹⁷ Barbu Ștefănescu, Ioan Horga, Sorin Șipoș, Aurel Chiriac, Mircea Brie, Adrian Popoviciu, Adrian Foghiș, Alexandra Bere, Mihai Jurcă, *Patrimoniul cultural al Zonei Metropolitane Oradea*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2010, 96p.

organizator principal. Între acestea, amintim: *Statutul istoriei și al istoricilor în contemporaneitate*, Oradea-Băile Felix, 17-20 octombrie 2013, o conferință care a reunit specialiști din România, Ungaria, Bulgaria, Republica Moldova, Italia și în care s-au dezbătut probleme specifice domeniului din arealul românesc și central european. De asemenea, fidel preocupărilor referitoare la comunitățile românești istorice din imediata vecinătate, Gabriel Moisa a organizat Sesiunea internațională *Contribuția Maramureșului istoric la Istoria Românilor*, Oradea, 25-27 octombrie 2013, unde au fost abordate din diverse unghiuri relațiile dintre românii din Maramureșul istoric și cei din România. Marcarea celor 900 de ani de atestare istorică a orașului Oradea s-a făcut prin Simpozionul internațional *Oradea-900 de ani de devenire istorică*, organizat la Oradea în perioada 10-11 octombrie 2013.

De asemenea, Gabriel Moisa a organizat o serie de conferințe naționale, atât ca organizator principal, cât și ca membru în comitetele de organizare. Pomenim aici câteva dintre cele din ultimii ani: *Învățământul superior pe teritoriul României (sec. al XVI-lea-începutul secolului al XXI-lea)*, Oradea, 20-21 mai 2010, *Congresul Național de Istorie a Presei*, organizat la Oradea în 24-25 aprilie 2015.

Anul 2016 a marcat implicarea prof. univ. dr. Gabriel Moisa în mai multe conferințe științifice, naționale și internaționale. Între cele internaționale, pomenim *Conferința internațională Mass-Media în post comunism. Moștenire, evoluție, tendințe*, Oradea-Gyula (Ungaria), 14-15 octombrie 2016. Profesorul Gabriel Moisa a fost liantul relației dintre universitarii orădeni și cei din comunitatea științifică din Ungaria. Nu în ultimul rând, subliniem implicarea în buna organizare a *Simpozionului internațional Muncă, bani, bănci, cultură și politică (sec. XVIII-2016)*, manifestare ajunsă la cea de-a XIII-a ediție, care a avut loc la Oradea în perioada 21-23 octombrie 2016.

Multe dintre aceste manifestări au beneficiat și de apariții editoriale care însumează studiile prezentate la conferințe. Între acestea se detașează volumul *Statutul istoriei și al istoricilor în contemporaneitate*, rezultat al conferinței cu același nume apărut în anul 2013. Volumul a fost bine receptat în peisajul academic românesc, reunind lucrări ale unor specialiști din toate marile centre universitare.

Întreaga activitate de cercetare a secretarului științific al centrului, prof. univ. dr. Gabriel Moisa, este subsumată încă de la începuturile sale Centrului de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir”, evidențiind principalele direcții de cercetare promovate și în multe dintre proiectele științifice ale centrului. Astfel, a publicat mai multe volume de autor care investighează istoria contemporană a României, cu precădere cea postbelică, dar și scrisului istoric din România în anii regimului comunist și chiar din postcomunism. Amintim aici volumul *Direcții și tendințe în istoriografia românească*, care analizează principalele direcții ale scrisului românesc de după căderea regimului comunist, care s-a bucurat de o bună receptare în mediile academice, precum și *Revoluția română la Oradea. Documente, mărturii*, un volum inedit care adună între paginile sale o serie de documente și mărturii despre evenimentele din decembrie 1989 de la Oradea. Până în prezent este singura contribuție de acest fel din istoriografia românească referitoare la „revoluția” din Oradea.

În 2008 a publicat un volum de mărturii orale despre Adrian Mihuț, liderul unui grup anticomunist care a activat în județele Arad și Bihor intitulat *Rezistența anticomunistă în Arad și Bihor. Grupul Adrian Mihuț în mărturia lui Gheorghe Poenaru*¹⁸.

¹⁸ Gabriel Moisa, *Rezistența anticomunistă în Arad și Bihor. Grupul Adrian Mihuț în mărturia lui Gheorghe Poenaru*, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2008, 155 p.

Patru ani mai târziu, în 2012 a revenit asupra subiectului recurgând, pe lângă mărturiile orale, și la documentele de arhivă (Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității și Arhivele Militare din Cluj-Napoca), reușind să reconstituie activitatea acestui grup anticomunist într-o manieră critică. Volumul intitulat *Structuri anticomuniste din vestul României. Grupul Adrian Mihuț*¹⁹ reface mult mai complet activitatea anticomunistă desfășurată de acest lider de excepție al românilor din județele Arad și Bihor.

Continuând investigațiile referitoare la primii ani ai instaurării comunismului în România s-a publicat un volum consacrat unei structuri politice din categoria tovarășilor de drum ai comuniștilor. În același areal cultural se regăsește o lucrare care deoalează aceleași începuturi ale comunizării vestului României prin prisma revoltelor țărănești care au avut loc în vara anului 1949 în această parte a țării²⁰, dar și o alta care a văzut lumina tiparului în anul 2012. Este vorba despre *Frontul plugarilor din Regionala Crișana-Maramureș (1945-1953)*²¹, un volum de certă noutate științifică prin conținutul său și prin introducerea în circuitul științific a unui material documentar inedit referitor la activitatea acestei structuri politice din partea de nord-vest a României.

Continuându-și cercetările din sfera istoriei postbelice a României, a ideologizării culturii și istoriografiei a publicat în ultimii ani două volume consacrate acestei problematice. Primul se

¹⁹ Gabriel Moisa, Marius Kramer, *Structuri anticomuniste din vestul României. Grupul Adrian Mihuț*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2012, 318 p.

²⁰ Gabriel Moisa, Cristina Pușcaș, *1949 în Bihor: „Înlăturarea chiaburimii-o manifestare a luptei de clasă la sat”*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2014, 189 p.

²¹ Gabriel Moisa, *Frontul Plugarilor din Regionala Crișana Maramureș (1945-1953)*, Editura Universității din Oradea, 2012, 355 p.

numește *Clio în zodia ideologizării. Interferențe politico-istoriografice în România comunistă*²² și a apărut la editura Mega din Cluj-Napoca în anul 2012. Cel de-al doilea volum, *History, Ideology and Politics in Communist Romania: 1948-1989*²³, a văzut lumina tiparului în același an 2012 la prestigioasa editură Eötvös Lorand University din Budapesta și investighează o serie de aspecte interesante legate de intruziunea politicului în scrisul istoric din România comunistă.

După lansarea volumului acesta a fost distribuit în mai multe biblioteci universitare din România și alte țări din Europa. În același timp, dincolo de volumele editate și tipărite a mai publicat numeroase studii, articole și recenzii dedicate istoriei contemporane, relației dintre istorie, politică și ideologie în perioada postbelică și o serie de studii care reflectă realități ale perioadei interbelice din România.

Toate acestea mărturisesc un efort științific de apreciat și, ceea ce este mai important, unul constant în direcția cunoașterii trecutului acestei părți de țară aflate în perimetrul unor frontiere culturale unde istoria și istoriografia românească trebuie să-și facă simțită prezența în continuare.

Existența în Oradea a Centrului de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir“ se justifică o dată în plus prin cele realizate până în prezent de membrii centrului, dar și prin ceea ce poate deveni el la frontierele estice ale Uniunii Europene. Afirmarea propriei identități în spațiul frontierei este un demers care trebuie urmărit în permanență, iar pentru asta este nevoie de un efort

²² Idem, *Clio în zodia ideologizării. Interferențe politico-istoriografice în România comunistă*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013, 302 p.

²³ Idem, *History, Ideology and Politics in Communist Romania 1948-1989*, Eötvös Loránd University, Budapest, 2012, 488 p.

comun, atât la nivel central, cât și local, astfel încât, și pentru viitor, amprenta românească să fie prezentă. În același timp, remarcăm implicarea tuturor membrilor centrului și a colaboratorilor apropiați acestuia la organizarea unui număr impresionant de conferințe științifice și la publicarea unor volume de o certă valoare, care au intrat în peisajul istoriografic din România și din Uniunea Europeană. De asemenea, centrul s-a bucurat de-a lungul anilor de sprijinul și de aprecierea științifică a partenerilor noștri, dintre care îi amintim pe academicianul Ioan-Aurel Pop, rectorul Universității „Babeș-Bolyai“, pe prof. univ. dr. Ioan Bolovan, prorectorul Universității „Babeș-Bolyai“, dar și pe partenerii noștri din Chișinău, Padova, Amiens, Veneția, Nanterre, Alicante, precum și instituțiile administrative și cele de cultură din Oradea și din județul Bihor.

Sorin Șipoș
Ion Gumenâi
Igor Șarov
Gabriel Moisa

STATUTUL CENTRULUI DE STUDII INTERDISCIPLINARE „SILVIU DRAGOMIR“

Capitolul 1. Dispoziții generale

Art. 1. Denumirea Centrului: CENTRUL DE STUDII INTERDISCIPLINARE, denumire reprezentată în continuare prin acronimul CSI.

Art. 2 CSI este o organizație profesională de cercetare științifică, ce funcționează sub egida Universității din Oradea și a Academiei Române în conformitate cu *Regulamentul de Funcționare a CSI* și cuprinde în structura sa cadre didactice universitare, doctori, doctoranzi și masteranzi cu preocupări științifice în domeniile de activitate ale centrului și angajați ai universității de la diferite structuri interne.

Art. 3 CSI este reprezentat pe plan administrativ de către director.

Art. 4. Sediul principal al CSI este în cadrul Universității din Oradea, Str. Universității, nr. 1, iar filiale sunt la: Universitatea de Stat din Republica Moldova, Centrul de studii interdisciplinare Chișinău și de Studii religioase, la Deva.

Art. 5. Durata de activitate a CSI este nelimitată.

Capitolul 2.

Art. 6 Activitatea CSI constă în:

- a) cercetare interdisciplinară în domeniul științelor socio-umane;
- b) cooperare științifică cu universități și instituții de cercetare din țară și străinătate;
- c) conceperea și derularea de programe de cercetare multidisciplinare în domeniile de competență, prin participarea la competițiile de finanțare și internaționale;
- d) dezvoltarea bazei materiale prin achiziții și autodotare din contracte de cercetare;
- e) perfecționarea continuă a cercetătorilor cu experiență; pregătirea condițiilor pentru promovarea și derularea de programe de formare de tip studii postuniversitare de specializare (master, doctorat, formare continuă);
- f) promovarea și diseminarea pe plan național și internațional prin conferințe, simpozioane, publicații, anuare, volume de autor și colective a rezultatelor cercetării științifice.

Art. 7 Domeniile de activitate ale centrului sunt:

- Istorie (realizare de biografii, monografiile istorice, istorie locală, istoria artei, arheologie, istorie veche, medievală, modernă și contemporană)
- Studii religioase,
- Filozofie,
- Filologie,
- Științe ale comunicării,
- Geografie istorică,
- Etnografie și folclor,
- Studii culturale (Patrimoniu și identitate culturală),
- Demografie istorică.

Capitolul 3. Personalul de cercetare științifică

Art. 8. Personalul de cercetare științifică al CSI este format din: membri permanenți, membri asociați, și personal administrativ și auxiliar.

A) În categoria membrilor permanenți intră cadre didactice de la Facultatea de Istorie, Relații Internaționale, Științe Politice și Științele Comunicării.

B) În categoria membrilor asociați intră studenți, masteranzi, doctoranzi, doctori și cercetători în domeniul științelor umaniste care consimt să facă parte din CSI.

C) Personal administrativ și auxiliar.

Capitolul 4. Organizarea centrului

Art. 9. CSI nu are personalitate juridică proprie.

a) Activitatea lui științifică este subordonată Consiliului Cercetării Științifice al Universității din Oradea (C-CDI)

b) Organele de conducere și administrare sunt: Consiliul științific (dacă este cazul), Directorul centrului.

Atributiile Consiliului Științific al CSI

- CSI este investit cu toate drepturile necesare pentru a putea lua acele decizii ce nu sunt rezervate Adunării Generale, respectând legislația și prevederile regulamentelor universitare;

- Coordonează și corelează activitatea colectivelor centrului în vederea atingerii obiectivelor fixate în prezentul statut și în programele de activitate;

- Identifică și face demersuri pentru atragerea surselor de finanțare pentru asigurarea funcționării CSI;

- Reprezintă CSI în relația cu Universitatea din Oradea;
- Reprezentarea CSI în relațiile cu beneficiarii și partenerii externi;
- Se preocupă de dezvoltarea bazei materiale;
- Împreună cu responsabilul economic-financiar asigură administrarea bugetului (dacă este cazul).

Din cadrul Consiliului Științific fac parte directorul, secretarul științific, șefii de colective și președinții de onoare.

Administrare

Activitatea Centrului se organizează în conformitate cu Hotărârile Consiliului Științific. CSI are obligația de a raporta Departamentului Cercetării Științifice toate activitățile derulate, implicările în proiecte de cercetare, dezvoltare, inovare, precum și rezultatele obținute. CSI este evaluat periodic atât la nivelul Univesității din Oradea (evaluare internă, cât și cu ocazia evaluărilor externe la care este implicată instituția).

Conducerea operativă

Este asigurată de Directorul Centrului ales de Adunarea Generală. Directorul centrului este ales pentru mandate de cinci ani. Acesta:

- a) Reprezintă Centrul de cercetare în toate activitățile științifice, culturale și de reprezentare,
- b) Convoacă și conduce Adunarea Generală și reuniunile Consiliului Științific,
- c) Are calitatea de a reprezenta în justiție, dacă este cazul, Centrul de Cercetare,
- d) Are responsabilitatea de a aduce la cunoștința autorităților interesate în intervalul de timp legal orice schimbare survenită în administrarea sau conducerea CSI,

e) Directorul centrului este asistat de secretarul științific și de responsabilul financiar al centrului.

f) Pentru realizarea programelor de cercetare la care există finanțare, pe perioada desfășurării programelor, pot participa și alte cadre didactice sau/și cercetători, studenți, masteranzi, doctoranzi din Universitatea din Oradea, din alte centre universitare și de cercetare, precum și cercetători din instituțiile cu care s-au încheiat parteneriate. CSI poate angaja temporar personal de cercetare din exterior pentru îndeplinirea obiectivelor asumate în condițiile legii și ale Universității din Oradea. Remunerarea se va face din resurse proprii; Gestiunea economico-financiară a Centrului se face în conformitate cu legislația în vigoare. Activitatea CSI, inclusiv în domeniul economico-financiar, va fi auditată și verificată de către organele abilitate prin lege. Activitatea CSI trebuie să fie conformă cu prezentul statut aprobat de Adunarea Generală.

Art. 10. Finanțare și patrimoniu. Finanțarea Centrului se face prin aport complex, astfel:

- Venituri din activități proprii: realizate din contracte de cercetare, venituri din organizarea unor manifestări științifice.

- Sponsorizări, donații, subvenții, concesiuni. Toate aceste fonduri vor fi cheltuite în conformitate cu obiectul de activitate.

- Patrimoniul centrului este constituit din echipamente, instalații, software, cărți și alte documentații. Universitatea din Oradea asigură constituirea bazei materiale și, prin calitatea sa de persoană juridică, asigură facilități de ordin tehnic, economic și juridic. De asemenea, Centrul are uzufructul echipamentelor achiziționate prin programele de cercetare proprii, pe toată durata existenței sale, echipamente ce fac parte din patrimoniul Universității din Oradea.

Utilizarea resurselor atrase vor fi direcționate către: - Salariile personalului - Cheltuielile de funcționare – Finanțarea investițiilor - Materiale necesare funcționării – Perfecționarea resursei umane: formarea și perfecționarea cercetătorilor, participări la manifestări naționale și internaționale, organizarea de proiecte, editare carte – Finanțarea întreținerii și înlocuirii mijloacelor fixe.

Capitolul 5.

Dispoziții finale

Art. 11. Pentru realizarea obiectivelor, Consiliul de conducere al CSI poate să încheie contracte de prestări servicii cu terți (pentru realizarea unor monografii, arbore genealogic, supraveghere arheologică etc).

Art. 12. Evidența financiară și contabilă a CSI se ține de către compartimentele specializate ale Universității din Oradea și de către personalul propriu;

Art. 13. CSI poate stabili relații de colaborare cu alte centre de cercetare sau instituții din țară și străinătate.

Art. 14. Modificări ale prezentului Statut sunt posibile numai cu avizul Adunării generale a membrilor CSI.